

Millainen on selkeä virke?

Sisältö

- Virkerakenne
- Virke vai lause?
- Pilkun nyrkkisäännöt
- Viittaussuhteet
- Kielellinen symmetria

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA-NC](#)

Virkerakenne

Hyvässä virkkeessä

Virkkeen osat ovat loogisessa järjestyksessä.

- Suoraa sanajärjystä käytetään usein selvyden vuoksi (= subj. + pred. + obj.).
- Uusi asia ilmaistaan yleensä virkkeen lopussa (ks. seuraava dia).

Lauseen osien väliset yhteydet näkyvät täsmällisesti.

- Pilkut osoittavat lauseiden välisiä suhteita yhdessä sidossanan kanssa.
- Sidossana tulee valita täsmällisesti, jotta viittaussuhteet ovat selkeät.
- Lauseenjäsenten taivutuksen tulee olla yhdenmukaista keskenään.

Yksi virke kertoo yhden asian.

Esimerkki

Virkkeen osien looginen järjestys

Teksti etenee niin, että

- **tuttu asia (teema)** sijoitetaan lauseen alkuun
- **uusi asia (reema)** sijoitetaan lauseen loppuun.

Kirjoittajan kannattaa edetä tekstissään tutusta asiasta uuteen. Aiemmasta virkkeestä tai kontekstista tuttu asia kannattaa sijoittaa virkkeen alkuun.

Ks. Tekstitaidot haltuun -oppimateriaalin luvusta [4.2 Miten virkkeistä muodostetaan loogisia kappaleita?](#)

Virke vai lause?

Virke

- on tekstin perusyksikkö
- alkaa isolla alkukirjaimella ja päättyy lopetusmerkkiin
- voi sisältää useita lauseita.

Lause

- on kieliopillinen kokonaisuus
- sisältää **persoonamuotoisen verbin** eli predikaatin
- voi olla pää- tai sivulause.

^{PL}
Yksi virke **kertoo** yhden asian.

^{PL} ^{SL}
Päälauseetta **voidaan täsmentää** tarvittaessa sivulauseella, **joka erotetaan** päälauseesta pilkulla.

^{PL}
Käytettäessä lauseenvastiketta väliin **ei tule** pilkkua.

Lauseenvastike vastaa tietyn tyyppistä sivulauseetta, mutta persoonamuotoinen verbi puuttuu.

Pilkun nyrkkisäännöt

Pilkut osoittavat lauseiden välisiä suhteita helpottaen sisällön hahmottamista.

Pilkut erottavat

1. virkkeen sisällä olevat lauseet toisistaan,
mutta yhtä lausetta ei eroteta itsestään pilkulla.

Suomeksi ei pilkuteta samalla tavalla kuin englanniksi!

Pilkut eivät erota

2. päälauseita, joilla on yhteinen lauseenjäsen
3. sivulauseita, jos niitä yhdistää sama päälause.

Esimerkki

Pilkut erottavat virkkeen sisällä olevat lauseet toisistaan.

Yksilöt hahmottavat asioita eri tavoin, ja tästä syystä myös lukemamme tekstit hahmotetaan eri tavoin yksilöstä riippuen. Lukivaikeuden tukemiseen ei ole yhtä tiettyä keinoa, mikä opettajan on tärkeää tiedostaa.

Esimerkki

Pilkut erottavat virkkeen sisällä olevat lauseet toisistaan.

Yksilöt hahmottavat asioita eri tavoin. ja tästä syystä myös lukemamme tekstit hahmotetaan eri

Pilkut eivät erota päälauseita, joilla on yhteinen lauseen osa. *riettyä keinoa, mikä opettajan on*

*tärkeää tiedostaa. **Opettajan** on kuitenkin mahdollista **kannustaa opiskelijaa ja tukea tätä itse**
refleктоimaan omaa toimintaansa.*

Esimerkki

Pilkut erottavat virkkeen sisällä olevat lauseet toisistaan.

Yksilöt hahmottavat asioita eri tavoin, ja tästä syystä myös lukemamme tekstit hahmotetaan eri

Pilkut eivät erota päälauseita, joilla on yhteinen lauseen osa.

... lukemiseen ei ole yhtä tiettyä keinoa, mikä opettajan on tärkeää tiedostaa. Opettajan on kuitenkin mahdollista kannustaa opiskelijaa ja tukea tätä itse refleктоimaan omaa toimintaansa. Turpeinen (2011) korostaakin, että oppijoiden täytyy kehittää

omat oppimisen strategiansa ja heidän tulee tietoisesti kiinnittää huomiota tapoihinsa oppia. Oppijan ei tule kuitenkaan jäädä yksi haastuen tapoja oppijalle kokeiltavaksi.

Pilkut eivät erota sivulauseita, jos niitä yhdistää sama päälause. Tällöin sivulauseiden välissä käytetään rinnastuskonjunktioita.

eikä niinkään helpottaa opetuksen osaamistavoitteita (Turpeinen 2011). Lukivaikeutta voi tukea eri tavoin, vaikka yhtä tiettyä keinoa ei ole ja oppijoiden tulee olla itse tietoisia oppimisen tavoista.

Viittaussuhteet

- Pronominit toimivat sidossanoina ja viittaavat edellä mainittuun.
- Pronominiviittausta ei kuitenkaan tehdä yli kappalerajojen tai otsikkoon.

2.1 ADHD:n ilmeneminen

ADHD (engl. attention deficit hyperactivity disorder) tarkoittaa aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriötä.

Tarkkaavaisuushäiriöstä voidaan käyttää myös termiä ADD (engl. attention deficit disorder), kun **se** esiintyy ilman ylivilkkautta. (Nukari 2010, 20, 21; 2 Oppiminen ja tarkkaavuuden vaikeudet 2016; ADHD 2019.)

ADHD on kehityksellinen häiriö, joka heikentää toimintakykyä. - - (ADHD 2019.)

Käypä hoito -suosituksen mukaan **ADHD** havaitaan usein lapsena, minkä takia **se** nähdään usein yleisempänä lapsilla ja nuorilla. - - (ADHD 2019.)

Esimerkki

Hän- vai se-pronominini?

- **Hän- ja he-pronomininit viittaavat ihmisiin.**

Liisalla lukivaikeus todettiin virallisesti vasta lukiossa, kun **hän** osallistui lukitestiin.

- **Se- ja ne-pronomininit viittaavat eläimiin, laitteisiin ja asioihin.**

Lukitesti järjestettiin kaikille lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille pakollisena, mutta **siihen** osallistui myös muutama toisen vuoden opiskelijakin.

Vrt.

Yritys maksaa palkkaa 8 ylimääräiselle **työntekijälle**, vaikka **heidän** oma talous vaatisi tarkastelua.

sen

Esimerkki

Hän- vai se-pronominini?

Poikkeuksena *hän-* ja *se-* pronomien käyttöön, kenestä hyvänsä ihmisestä puhuttaessa **ennen *joka*-sanaa ihmisiin viitataan sanalla *se*.**

*Lukitodistuksen avulla saadaan ylioppilaskokeissa lisäaikaa **niille, joille** lukeminen on hidasta ja kirjoittaminen haastavaa.*

Esimerkki

Hän- vai tämä-pronomini?

- ***Hän*-pronomini viittaa edellisessä lauseessa kahdesta substantiivi-ilmauksesta etäämpänä olevaan substantiivi-ilmaukseen ja *tämä*-pronomini lähimpään.**

*Opinto-ohjaaja oli kiinnostunut auttamaan lukitodistuksen saanutta Liisaa, mutta **tämä** päättikin valita toisen ohjaajan.*

Vrt.

***Opinto-ohjaaja** oli kiinnostunut auttamaan lukitodistuksen saanutta Liisaa, mutta **hän** päättikin valita toisen ohjattavan.*

Esimerkki

Joka- vai mikä-pronomini?

- ***Joka-pronomini viittaa edellä olevaan sanaan.***

*Liisalla lukivaikeus todettiin virallisesti vasta lukiossa **lukitestissä, joka** järjestettiin kaikille lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille pakollisena.*

*Vrt. Liisalla lukivaikeus todettiin lukitestissä virallisesti vasta **lukiossa, joka** järjestettiin kaikille lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille pakollisena.*

- ***Mikä-pronomini viittaa edellä olevaan lauseeseen tai asiakokonaisuuteen.***

*Lukivaikeuden tukemiseen ei ole yhtä tiettyä keinoa, **mikä** opettajan on tärkeää tiedostaa.*

*Vrt. Lukivaikeuden tukemiseen ei ole yhtä tiettyä **keinoa, joka** opettajan on tärkeää tiedostaa.*

Kielellinen symmetria

Puhutussa kielessä kielellinen symmetria ei ole tarkkaa, ja siksi se kirjoittaessa jää helposti huomaamatta.

Kongruenssi eli mukautuminen

- Lauseenjäsenten taivutuksen tulee olla yhdenmukaista keskenään.

He tekee. → He tekevät

Rektio eli sanojen järjestäytyminen

- Sana vaatii jonkin toisen sanan tietyssä muodossa.

Korkeakoulussa pystyy opiskella joustavasti. → Korkeakoulussa pystyy opiskelemaan joustavasti.

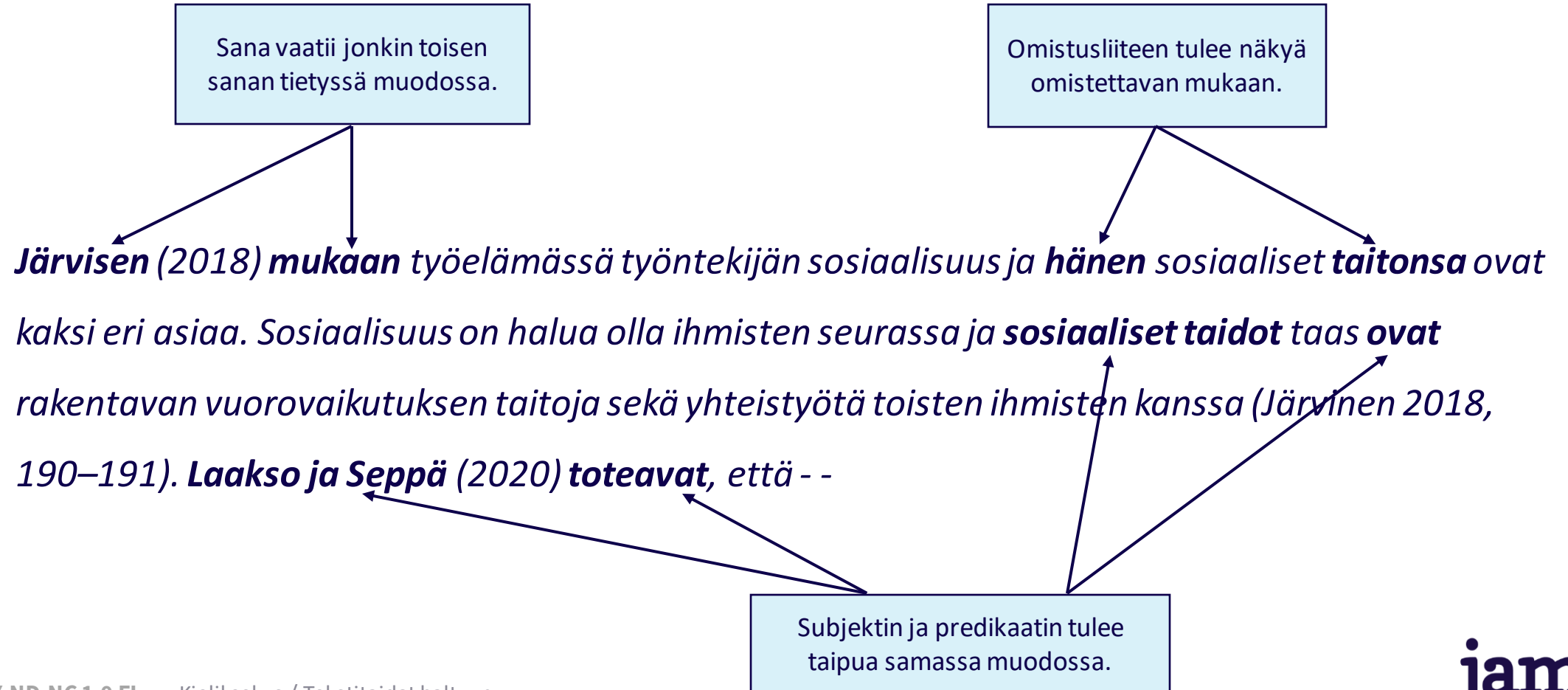
Rinnastusten symmetria

- Lauseenosat ovat symmetrisiä kaikilla rinnastamisen tasoilla.

Uutta oppiessa pitää olla hyvä muisti ja pitkäjänteinen. → Uuden oppiminen vaatii hyvää muistia ja pitkäjänteisyyttä.

Lue tekstiäsi ääneen,
niin huomaat ongelmat
helpommin.

Esimerkki kielen symmetriasta

Lähteet

Alajärvi, K., Hägg, M., Kärkkäinen, V., Leveelahti, S., Vallisaari, M., Vuorio, P. & Yli-Kerttula, M. 2014. Ammattilainen viestii. Helsinki: Sanoma Pro.

Kaipanen, S. & Saure, A. 2021. Äimän käkenä. Äidinkielen puuhakirja aikuisille. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kielitoimiston kielioppiopas. 2015. 2. p. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 175.

Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas. 2017. 13. p. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 177.

Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S. & Mäntynen, A. 2017. Tiede ja teksti: Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Helsinki: Gaudeamus.

Kortesuo, K. & Patjas, L.-M. 2011. Pilkun paikka: Kielioppia kaikille. Hämeenlinna: Karisto.

Pentikäinen, J. & Svinhufvud, K. 2021. Riittävän hyvää kirjoittamista: Opas kouluun ja koulunjälkeiseen elämään. Helsinki: Art House.

Räikkälä, A. 1996. Symmetriaa. Artikkelit Kielikellon verkkosivuilla. Viitattu 24.9.2022. <https://www.kielikello.fi/-/symmetriaa>.

Strellman, U. & Svinhufvud, K. 2020. Kupliva kirjoittaminen: Iloa ja tehoa työelämän teksteihin. Helsinki: Art House.

Tarkoma, E. & Vuorijärvi, A. 2010. Ammattisuomen käsikirja. Helsinki: WSOYpro.

Torppa, T. 2014. Työssään kirjoittavan opas. Helsinki: Talentum.